

80

Валентин Йосипович КРЕСЮН

Вітаємо дійсного члена Національної Академії медичних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора медичних наук, професора Кресюна Валентина Йосиповича з 80-річним Ювілеєм!

Валентин Йосипович народився в Одеській області 30 листопада 1941 року. У 1959 р. вступив на фельдшерське відділення медичного училища м. Бендери, потім – служба в армії. В 1964 р. В. Й. Кресюн поступив на лікувальний факультет Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова (нині Одеський національний медичний університет – ОНМедУ), який закінчив з відзнакою в 1970 р. З цього часу вся трудова діяльність Валентина Йосиповича пов'язана з даним вишем, де він послідовно пройшов шлях від аспіранта до завідувача кафедри, першого проректора, дійсного члена Національної Академії медичних наук України. Після закінчення в 1973 р. аспірантури при кафедрі фармакології обіймав посади: асистента, доцента (1976 р.), професора (1985 р.). З 1986 р. по 2019 р. – завідувач кафедри загальної та клінічної фармакології університету. Захистив дисертації за спеціальністю «фармакологія»: кандидатську – в 1973 р., докторську – в 1984 р.

Проф. В. Й. Кресюн є одним з провідних вітчизняних вчених в галузі фундаментальної та клінічної фармакології. Ним вперше на підставі вивчення молекулярно-біохімічних механізмів розвитку стрес-синдрому сформульована тактика його медикаментозної корекції за допомогою метаболічних препаратів, підсумком чого стала монографія «Tranquillizers and Stress: Adaptive Action Mechanism» («Harwood Academic Publishers GmbH», 1992). Ним розроблено та впроваджено у виробництво перший атипичний транквілізатор літоніт, запатентований в ряді

країн (США, Японія та ін.). Створена нова концепція цілеспрямованого синтезу високоефективних препаратів на основі метаболітів людського організму. В результаті розроблено ряд препаратів (нікомаг, тафтсин, поліенол та ін.), створений і всебічно вивчається новий унікальний клас біологічно активних речовин з мембранопротекторною активністю на основі координаційних сполук германію та різних біолігандів метаболітного походження.

Одним з важливих напрямів наукової діяльності проф. В. Й. Кресюна є розвиток клінічної фармакології в нашій країні. З огляду на вимоги часу і необхідність розроблення критеріїв ефективності та безпеки фармакотерапії, він вперше в Україні у 1986 р. реорганізував кафедру фармакології в кафедру загальної та клінічної фармакології. Це спричинило розвиток ще одного важливого наукового напрямку В. Й. Кресюна – клінічної імунофармакології. Результатом цієї роботи є ряд монографій «Клинические аспекты иммунофармакологии», яка двічі видавалась (1990 і 1993 рр.), «Клінічна імунологія» (2000 р.), «Иммунология и иммунопатология пищеварительной системы» (2001 р.), «Клінічна алергологія» (2004 р.) тощо. Багаторічний досвід даної роботи сприяв створенню у 2006 р. сумісно з ведучими імунологами країни підручника МОН України для студентів медичних вишів і лікарів «Клінічна імунологія та алергологія». Поряд з цим, проф. В. Й. Кресюн не тільки розробляє принципи раціонального і безпечного лікування імунопатології, а й значну увагу приділяє негативному впливу сучасних лікарських засобів на імунну систему людини. Це привело до розвитку ще одного важливого напрямку – вивчення клінічних аспектів застосування антибактеріальних засобів, що знайшло відображення у низці робіт («Клиническая фармакология цефалоспоринов» та ін.).

Наукові інтереси проф. В. Й. Кресюна в галузі експериментальної та клінічної фармакології багатосторонні. Вони торкаються також питань оптимізації ефективності та безпечності фармакотерапії патології серцево-судинної, гепатобілярної систем, вивчення небажаної дії ліків тощо. На основі цих робіт розроблені та впроваджені у клінічну практику ряд наукових програм і нових методів лікування (експертної оцінки фармакотерапії, метод фармакотерапії м'якої та помірної артеріальної гіпертензії та ін.). Важливим етапом в науково-практичній діяльності проф. В. Й. Кресюна стала підготовка підручника для студентів медичних освітніх закладів і лікарів «Невідкладні стани», тричі виданого (2003, 2004 і 2008 рр.) і присвяченого методології надання медичної допомоги при невідкладних станах.

Одночасно науковим напрямком проф. В. Й. Кресюна є впровадження в клінічну практику сучасних біофізичних та молекулярно-генетичних методів дослідження для обґрунтування, моніторингу ефективності та безпечності фармакотерапії ряду проблемних захворювань (туберкульоз, гепатити тощо), вивчення механізмів розвитку фармакорезистентності, розроблення нових підходів до раціональної фармакотерапії з урахуванням генетичної детермінованості людини тощо. Ці досягнення викладено в унікальних монографіях «Молекулярно-генетические и биофизические методы исследования в медицине» (1996 р.), «Молекулярно-генетические механизмы туберкулезной инфекции» (2005 р.), «Фармакогенетические основы взаимодействия организма и лекарств» (2007 р.), «Генетическая медицина» (2008 р.), «Молекулярна епідеміологія» (2010 р.), «Факторы и механизмы саногенеза» (2014 р.), «Здоровое питание. Основы общей нутрициологии» (2016 р.), а також в численних методичних рекомендаціях, журнальних статтях і патентах. У створеному ним в 1995 році НДІ клінічної біофізики університету, на основі цих досліджень підготовлено і захищено понад 100 докторських і кандидатських дисертацій. Ці дослідження проф. В. Й. Кресюна проводяться у співпраці з багатьма провідними науковими установами України, Польщі, Англії та ін.

Результати багаторічної науково-педагогічної та практичної діяльності проф. В. Й. Кресюна знайшли віддзеркалення в більш ніж 970 опублікованих в нашій країні й за кордоном наукових працях, з них 22 монографії та наукові видання, 64 підручників, керівництв, довідників, словників, атласів, навчальних посібників, 304 журнальні статті, 52 авторських свідоцтва СРСР, патентів закордонних країн і України, понад 150 навчально- і науково-методичних робіт.

Проф. В. Й. Кресюн бере активну участь у підготовці та атестації науково-педагогічних кадрів в Україні, сприяє розвитку в нашій країні «Фармакології» і «Клінічної фармакології». Він створив провідну наукову школу фармакологів і клінічних фармакологів України. Ним підготовлено 7 докторів та 25 кандидатів наук. В цей час під його керівництвом виконується 1 докторська та 2 кандидатські дисертації.

За безпосередньою участю проф. В. Й. Кресюна в 1989 р. була відкрита клінічна ординатура за спеціальні-

стю «Клінічна фармакологія» і тим самим розпочато створення в Україні науково-лікувальної школи клінічних фармакологів. У 1995 р. за його участю була відкрита спеціалізована рада при Одеському тоді державному медичному університеті із захисту докторських дисертацій за спеціальностями «фармакологія» (медичні, біологічні науки), «патологічна фізіологія» (медичні науки). Це сприяло створенню і розвитку в нашій країні багатьох відомих фармакологічних і патофізіологічних наукових шкіл (Тернопільська, Львівська, Івано-Франківська, Харківська, Дніпровська, Запорізька та ін.). Проф. В. Й. Кресюн сприяв включенню спеціальності «Клінічна фармакологія» у Перелік наукових спеціальностей із захисту докторських і кандидатських дисертацій. У 2009 р. під керівництвом проф. В. Й. Кресюна у спеціалізовану раду Одеського медуніверситету була введена спеціальність «Клінічна фармакологія» (медичні науки), що дозволило в Україні створити наукову школу клінічних фармакологів. Багато років він був членом експертних рад Державної атестаційної комісії України, головою і членом спеціалізованих Рад з захисту докторських дисертацій при Одеському національному медичному університеті.

Значну увагу проф. В. Й. Кресюн приділяє педагогічній діяльності. Він є блискучим лектором, співавтором цілого ряду відомих в Україні підручників, навчальних посібників, довідників, англо-українських словників медичних термінів, розробником типових освітніх програм МОЗ України. За підручник «Фармакологія» йому та колективу співавторів була присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки (2017 р.).

Він веде плідну науково-організаційну роботу. Є керівником Південного наукового центру НАМН України, віце-президентом Асоціації фармакологів України, головою її Одеського відділення, членом міжнародної Асоціації з базисної та клінічної фармакології (IUPHAR), членом редколегії цілого ряду фахових журналів країни та закордоння. Бувши з 1994 р. керівником Одеського регіонального відділення Державного експертного центру МОЗ України, проф. В. Й. Кресюн організував роботу з фармакологічного нагляду за небажаними проявами фармакотерапії на Півдні України.

Поряд з цим, проф. В. Й. Кресюн – досвідчений організатор вищої медичної школи. З 1971 р. займав адміністративні посади в ОНМедУ: начальник підготовчих курсів; з 1974 р. – заступник декана, з 1982 р. – декан лікувального факультету. У 1986 р. призначений проректором з міжнародних зв'язків, в 1992 р. – проректором з наукової роботи та міжнародних зв'язків. У 2001–2016 рр. – перший проректор університету. За його безпосередньою участю в Одеському національному медичному університеті створювалися спецради, університетські клініки, відкривалися нові кафедри, спеціальності та факультети. Так, у 2001 р., через півстоліття після закриття в Одесі Фармацевтичного інституту, під його керівництвом був знову створений фармацевтичний факультет в ОНМедУ; започаткована підготовка здобувачів вищої освіти за різними напрямками («Медицина», спеціальність «Медико-профілактична справа»; «Соціально-політичні науки», спеціальність «Практична психологія»; «Соціальне забез-

печення», спеціальність – «Соціальна допомога» та ін.). Не залишаються без його уваги й насущні проблеми практичної охорони здоров'я Одеси та всього Південного регіону.

Проф. В. Й. Кресюн у 1991 році відзначений почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України». У 2002 р. за спеціальністю «фармакологія» обраний членом-кореспондентом, у 2021 р. – дійсним членом Національної академії медичних наук України. Він нагороджений

орденами України князя Ярослава Мудрого V ступеня, «За заслуги» I, II, III ступенів, державними медалями, знаками «Відмінник охорони здоров'я», «Відмінник освіти України», престижними преміями закордонних академій та ін.

Від Президії Національної Академії медичних наук України бажаємо Валентину Йосиповичу Кресюну міцного здоров'я, довгих років життя, творчої наснаги та успіхів!